

György Gaal (Cluj-Napoca, Asociația Kelemen Lajos pentru Ocrotirea Monumentelor): *De la Universitatea „Báthory” la Universitatea Ferdinand. Primele secole ale învățământului superior la Cluj*

Prelegerea va prezenta acele încercări și realizări care au avut loc în domeniul învățământului superior în perioada 1581–1920. Universitatea supranumită „Báthory” astăzi este recunoscută ca predecesoare a două universități, dar există cercetători care pun sub semnul întrebării rangul universitar al acestei instituții. Începând din 1750 împărăteasa Maria Tereza este preocupată de reînființarea unei universități la Cluj. După dizolvarea Colegiului Iezuit împărăteasa pune bazele unei Facultăți de Drept în 1774, iar în anul 1775 a unei Facultăți de Medicină (intitulat mai târziu Institut Medico-Chirurgical). Aceste instituții nu vor da naștere unei adevărate universități, dar, datorită lor crește numărul intelectualilor din Transilvania. Între timp bisericile protestante în cadrul școlilor superioare înființează cursuri de teologie și de drept. După revoluția din 1848 învățământul de drept este suspendat, doar în 1863 se deschide Academia Regală de Drept la Cluj. În 1869 își deschide porțile Institutul Superior Agricol din Mănăstur – ulterior ridicat la rang de academie. După lungi pregătiri, în anul 1872 se înființează Universitatea Maghiară de Științe din Cluj cu patru facultăți. La aceasta se atașează Seminarul „Kalazantinum” al piariștilor, Facultatea de Teologie Reformată – mutată din Aiud la Cluj în 1895 și Seminarul Teologic Unitarian în 1897. Școala Superioară de Comerț înființată în 1878 este ridicată la rang de academie în anul 1885 (Academia de Comerț). Dintre aceste instituții, după terminarea primului război mondial – deja în România –, doar Facultatea de Teologie Reformată și Academia de Teologie Unitariană își continuă activitatea fără întrerupere. Celelalte instituții sunt preluate de statul român. Universitatea română din Cluj își deschide porțile în toamna anului 1919, iar deschiderea festivă are loc în februarie 1920 cu participarea regelui Ferdinand. Prin urmare, până în anul 1872 putem vorbi doar despre încercări de a înființa o universitate; prima universitate „adevărată” din Cluj (și în Transilvania) a luat ființă doar în 1872.